

Orlovsrapport af Iben Bøgh Lautrop, højskolelærer på Egmont Højskolen

Jeg har været ansat som højskolelærer ved Egmont Højskolen i 10 år, og har haft orlov fra august til november 2019.

Jeg har i flere år haft et ønske om at udvide min faglige horisont, for at understøtte mit engagement og min arbejdsglæde som højskolelærer. Korundervisningen og korsang generelt har en særlig betydning for mig, og blev derfor det felt jeg valgte at arbejde med i min orlov.

I de 4 måneder der er gået, har jeg fordybet mig i arbejdet med korsang, korinstruktion og kor som en fællesskabende aktivitet.

I rapporten beskriver jeg:

- Udvikling af egne kompetencer ved deltagelse i udvalgte kursusforløb
- Udvikling af nyt kor-repertoire
- Refleksioner omkring korsang, som en betydningsfuld del af elevernes dannelse på højskolerne
- Inspirationstur til andre højskoler
- Hvad kan jeg efter min orlov bidrage med på Egmont højskolen og i højskoleformen

Med henblik på videreudvikling af mine kompetencer som korleder har jeg deltaget i udvalgte kursusforløb:

Kursus "Bevæg koret" med Korleder Birgitte Næslund Madsen (Leder af bl.a. EVE-koret fra Århus) september 2019

Her lærte jeg teknikker og gjorde mig erfaringer med at inddrage bevægelse- som en integreret del af såvel det daglige korarbejde som koncerter og samsang i store lejlighedsvisse kor- fællesskaber.

I oktober måned afholdt jeg et korarrangement for 500 sangere i alderen 3 – 70 år. Her inddrog jeg metoden, som jeg i situationen og efterfølgende fik stor positiv respons på fra både sangere, lærere og korledere. Vi oplevede umiddelbart, at integrationen af bevægelse i koret skabte et skærpet fælles fokus og en større spontan sangglæde på tværs af generationer og på tværs af sangere med/uden handicap.

Kursus "Direktion, krop og gestik" med Jonas Rasmussen (dirigent for Akademisk Kor Århus, Barbershopkoret BarbAros og Ungdomskoret Aarhus U. I 2019) september 2019.

Her blev jeg instrueret i målrettede direktionmæssige teknikker og "fif", som kan hjælpe korsangeren til en større præcision i forståelsen af dirigentens sprog og evnen til at følge det. Jeg

har udvalgt nogen af de teknikker jeg lærte her, som jeg efterfølgende har øvet mig i at implementere som en del af mit personlige sprog som korleder.

Inspirationskursus i Rytmisk Korledelse som forløb over 3 campus ved det Jyske Musikkonservatorium. August-, oktober- og november 2019.

Kurset havde fokus på både kunstneriske og praktiske færdigheder inden for kordirektion, sang, teori m.m. i relation til rytmisk korledelse. Udover korledelse fik jeg undervisning i musik og bevægelse/dans, hørelære og teori samt soloundervisning i klaver og sang.

Jeg har haft stort udbytte af at deltage i disse kurser, fordi det har givet ny inspiration og nye kræfter til udvikling af mit korarbejde. Samtidig med at jeg har fået et fagligt løft og nye ideer til mit musikpædagogiske arbejde med kor og musik, har deltagelsen i disse kurser også styrket mine kvalifikationer i forhold til mit eget klaverspil og min egen sangstemme.

Jeg havde desuden stor glæde af at arbejde sammen med- og blive inspireret af andre korledere. De øvrige kursister kom fra hele Europa, hver med deres lokale kortradition i bagagen. Jeg oplevede, at det havde stor faglig værdi for mig at sparre gensidigt med de andre korledere vedr. erfaringer, idéer og de udfordringer vi støder på som korleder.

Udvikling af korrepertoire (nyt materiale)

Alle kurser præsenterede nyt kormateriale, ligesom der blev udvekslet idéer og materiale med de øvrige deltagere. Flere af sætterne vil være anvendelige i mit korarbejde i højskoleregiet.

Det blev tydeligt for mig gennem deltagelse i kurserne, og ved at tale med korledere fra andre højskoler, at der er særlige kriterier som jeg ønsker at prioritere i det korrepertoire, som jeg anvender i højskoleregiet. Jeg har derfor brugt en del tid på at udvælge og udarbejde nyt materiale til mit korarbejde på højskolen på den baggrund.

I mine højskolekor har jeg fokus på kvaliteten af processen, for de som deltager i koret, i ligeså høj grad som på kvaliteten af det produkt som kommer ud af det. Højskoleelevens erfaring med at være en værdifuld del af et musikalsk (kor)fællesskab afhænger bl.a. af min (korlederens) evne til at sammensætte et egnet repertoire. Et velegnet kormateriale er kendetegnet ved at være tilpasset den variable gruppe, som på et givent tidspunkt deltager i korsangen. Derfor har jeg fokus på musik som er forholdsvis ukompliceret, hvor eleverne indenfor en relativ kort tidsperiode kan nå at få oplevelsen af at synge i klange og mestre det, samtidig med at der opnås et præsentabelt resultat.

Refleksioner omkring korsang, som en betydningsfuld del af elevernes dannelse på højskolerne

I mine refleksioner omkring korsang, som en betydningsfuld del af elevernes dannelse på højskolerne, har jeg dels søgt inspiration i litteratur og artikler om effekter ved sang og korsang. Jeg har desuden snakket med højskoleelver og jeg har interviewet tre korledere fra andre højskoler: Anne-Grethe Severinsen fra Testrup højskole, Helene D. N. Ulriksen fra Odder højskole, Line Thylander fra Nørregårds højskole.

I løbet af de seneste 5-10 år har fællessangens betydning for de mennesker som deltager i den, været genstand for stor opmærksomhed. Der bliver lavet fællessang-arrangementer på biblioteker, i fælleshuse og i kirker, og der bliver udgivet artikler om emnet, senest i den sidste udgave af Samvirke. Opmærksomheden er i stor udstrækning på sangens sundhedsfremmende og stresshæmmende virkning. Antallet af kor i Danmark er steget gennem de sidste 10 år, og der har aldrig før været så mange danskere som nu, der synger i kor.

I flere af de videnskabelige artikler om sangens effekt på mennesker, fik jeg bekræftet en stor del af den erfaringsbårne viden, som jeg har opbygget igennem mit daglige arbejde som korleder og musiklærer. De forskningsprojekter som ligger til grund for artiklerne har fokus på at måle de fysiske (fysiologiske) reaktioner i kroppen der opstår, når vi synger sammen.

I et svensk forskningsprojekt, har man lavet et forsøg, hvor puls og åndedrætsrytme måles hos en gruppe mennesker, mens de synger sammen. Man registrerede, at sangerne nærmede sig synkron vejrtrækning og hjerterytme, og i artiklen konkluderer man, at de fysiske reaktioner på sangen med høj sandsynlighed styrker sangernes følelse af samhørighed og fællesskab.

På samme måde er der blevet lavet projekter om fællessangens virkning på sangeren på baggrund af en neurovidenskabelig tilgang. Her finder man, at der ved deltagelse i fællessang er en øget produktion af stoffet oxytocin, (som er et tilknytnings/kærligheds hormon), som frigives i forbindelse med relationer og fællesskaber. Dette stof får os til at føle os godt tilpas og fungerer som et slags belønningssystem for kroppen.

Disse undersøgelser kan fortælle os noget om hvilke reaktioner i kroppen som udløses og understøtter/udløser følelsen af glæde og fællesskab når vi synger sammen.

At kor skaber fællesskaber rammer lige ind i højskolens grundlag. Udover de fællesskabende effekter, vil korarbejdet også bidrage til den musikalske dannelse, som en del af den almene dannelse, der finder sted under opholdet på en højskole.

Inspirationstur på andre højskoler

Som en del af min orlov havde jeg valgt at kontakte nogle af mine kolleger på de andre højskoler, som også arbejder med sang og kor. Jeg var interesseret i at høre om de tanker og overvejelser, som ligger til grund for den måde hvorpå de laver korundervisning på netop deres højskole. Det havde jeg valgt at gøre, fordi jeg mener at vi gensidigt kan få en stor værdi ud af at få inspiration og spare med hinanden på tværs af højskolerne.

Jeg besøgte Anne-Grethe Severinsen fra Testrup højskole, Helene D. N. Ulriksen fra Odder højskole og Line Thylander fra Nørregårds højskole. Her lavede jeg kvalitative interviews, som formede sig som samtaler med udgangspunkt i nedenstående spørgsmål:

- 1) Hvilke overvejelser gør du dig ifm. din **forberedelse** til Højskolekoret?,
- 2) I hvilke situationer har du oplevet korsangen som mest **betydningsfuldt** (for eleven) på højskolen?
- 3) Hvilken rolle, mener du, at det spiller på højskolerne, at eleverne har mulighed for at synge i kor sammen?
- 4) Kunne du ha brug for/ eller se muligheden/behovet for mere samarbejde/inspiration på tværs af højskolerne omkring udviklingen af korsang?

Dernæst havde jeg på forhånd aftalt at overvære en "korttime" i forbindelse med interviewet. Det viste sig at være en rigtig god indgang, fordi det på den baggrund blev lettere for mig at spørge uddybende ind til de svar jeg fik.

Det har været spændende at være på besøg på de tre forskellige højskoler og at lytte til lærernes overvejelser, udfordringer og livsbekræftende oplevelser med højskolekor.

Det var bl.a. til stor inspiration for mig at få mulighed for at spejle mig og mit virke i andre højskolelæreres musikpædagogiske arbejde som korleder.

Det blev bekræftet for mig, at vi kunne have glæde af mere samarbejde på tværs af højskolerne. Samtidig er jeg også bevidst om, at der altid ligger en stor lavpraktisk udfordring i at lave fælles arrangementer på grund af de enkelte højskolars kalendere og skemaer, som ofte er tæt pakkede.

Jeg er imidlertid fast besluttet på, at det ikke skal afholde os fra at forsøge og stable et samarbejde på benene.

Hvad kan jeg efter min orlov bidrage med på Egmont højskolen og i højskoleformen

Med udgangspunkt i mit eget ønske om udveksling og samarbejde mellem interesserede højskoler, - og på baggrund af de tre interviews (samt mit øvrigt netværk på tværs af højskoler) vil jeg tage initiativ til at arrangere samarbejde på et eller flere af flg. måder:

- 1) Korsangsarr. på tværs af højskolerne
- 2) Etablering af fælles, digital kormateriale-bank,
- 3) Etablering af erfaringsnetværk for korledere på højskoler.

Derudover har jeg netop inviteret et sydafrikansk kor til Danmark, som jeg håber at mange højskoler får mulighed for at opleve, lade sig inspirere af og synge sammen med.

Jeg vil fremover finde måder hvorpå jeg kan bruge korsang i flere forskellige situationer og variationer end tidligere. Det vil være et målbevidst arbejde med at lave koroplevelser, som kan skabe fællesskab, musikalsk dannelse og bygge bro mellem højskolen og lokalmiljøet, mellem generationer og mellem mennesker med- og uden handicap.

Jeg vil opsøge rum for den spontane sang, som fx. kan opstå under en vagt, når jeg kører klaveret ud på gangen, dér hvor akustikken er bedst, og invitere de elever med til at synge, som jeg møder på min vej. Hvor vi kan sidde 25 mennesker og synge, tæt sammen, fordi pladsen er trang på gangen, og fordi alle er fuldt optaget af sangen.

Jeg vil give opmærksomhed til at gribe de muligheder for at skabe sanglige læringsrum som pludseligt opstår. Læringsrum hvor gensidig lydhørhed bliver betydningsfuldt (fra både sangere og korleder), hvor vi for et øjeblik følges ad, synkront, - og hvor viljen til følelsesmæssig og musikalsk afstemning bliver forudsætningen for vores fællesskab.

Det er i de øjeblikke, - lange eller korte, - tilrettelagte eller spontane, - jeg ser nøglen til igennem fællessangen og koret at bevæge hinanden på en måde, som kan påvirke vores højskolesamliv og læring også udenfor det rum.

Tak

Til sidst vil jeg takke for at have fået muligheden for denne orlov, som har givet mig tid til fordybelse. Jeg har følt det som et stort privilegium, at have tid til at dykke ned i de emner, som jeg i en travl højskolehverdag ikke har mulighed for at fordybe mig i. Som højskolelærer giver netop denne form for efteruddannelse rigtig god mening, og synger lige ind i den skoleform, som vi er en del af.

Literatur:

- Hjertesproget : 16 forsknings- og praksisbaserede studier af sangens egenskaber, vilkår og virkning
- Korkunst en bok for dirigenter: Af Tone Bianca Dahl, Udgivet af Cantando Musikkforlag 2002
- Så syng da: Fællessang og fællesskab – en antologi, Videncenter for Sang - Sangens Hus, 2018